

SPORETS DYR, PLANTER OG MINERALER

Kildesløvrøve

(Nemurella picteti)
Kroppen er relativt kraftigt bygget. Farven er mørkebrun med et violet anstrøg. Antenner og haletråde er meget lange og svungne på de levende dyr. Vingedækkerne er afsat skråt i forhold til kroppen. De strakte bagben rækker betydeligt ud over spidsen af bagkroppen. Lårene har en gruppe af lange torne på oversiden. Bagfodens første og tredje led er omtrent lige lange og meget længere end andet led. Vidt udbredt i kilder og kildebække over hele landet. Foretrækker steder med svag strømhastighed, hvor den lever af dødt plantemateriale og de mikroorganismer, som nedbryder disse.

Kildecalk

Først smeltvand fra slutningen af sidste istid og senere regnvand har ved hjælp af sit indhold af kulsyre kunnet opløse kalk i jorden. Når vandet iltes, mister vandet noget af kulsyren og kalken udfældes. Derved er der opstået store mængder kildecalk i Elverdamsdalen, der blev dannet af en stor smeltvandsflod efter Istiden.

Elm

Elmen er et solidt træ, der med sine flade grene og blade næsten ikke slipper noget lys ned i skovbunden. Elmetræ er grønligt, stærkt, sejt, hårdt og svært at kløve.

Maltbyg

Byg er den mest dyrkede kornart i Danmark. Den kendes let på de lange stakke - de lange 'hår', der sidder på akset i toppen af bygplanten. Maltbyg anvendes til ølfremstilling. På Hestemøllegård dyrkes maltbyg til fremavl, dvs. maltbyg der året efter skal sås på marken hos andre landmænd for derefter at blive benyttet til ølfremstilling.

Dette spor er venligst sponsoreret af Danske Bank og Nygårdsfonden under landboforeningen Gefion.

KORTSIGNATURER - RUTEKORT

- Levende hegn
- Skrænt
- Jernbane
- Vej
- Gul rute
- 4 Henvisning til forklaring
- Jorddige
- Sti
- Markvej

Sporet er beliggende i Elverdamsdalen mellem Roskilde og Holbæk.
Startpunkt: Kvarmløsevej 117, 4340 Tølløse.
GPS-koordinator til startpunktet: 55.626800, 11.790117.

PRAKTISKE OPLYSNINGER

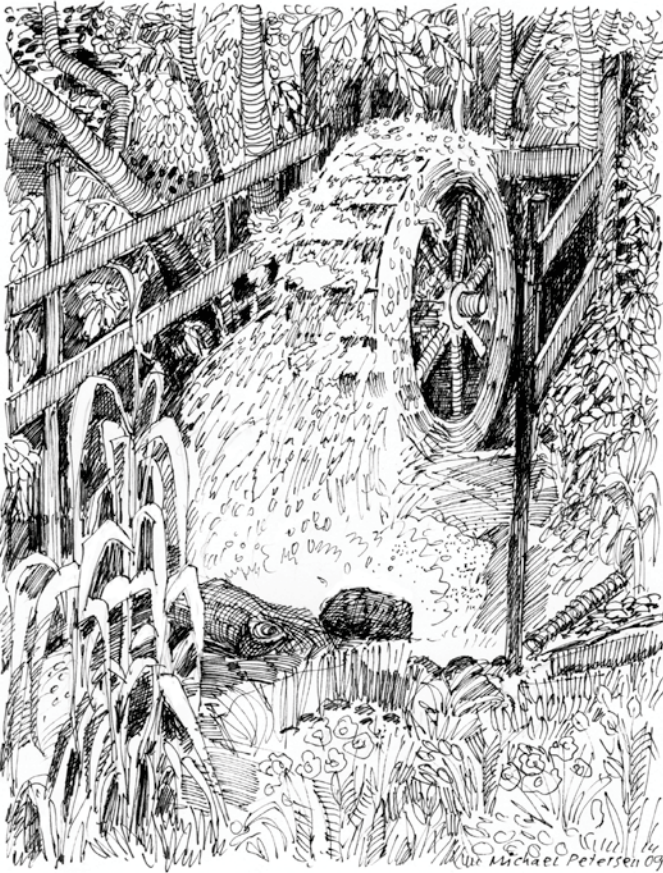
Du er gæst på lodsejerens private ejendom, hvor for du bedes vise hensyn. Sporet er kun åbent for færdsel til fods. Fornuftigt fodtøj tilrådes. Kilderne er bundløse og livsfarlige, hvorfor det kraftigt anbefales at mindre børn holdes i hånden. Gå ikke uden for stien i 'Kildeskoven'. Al færdsel sker på eget ansvar.

KONTAKTPERSONER

Lodsejeren vil gerne fortælle om, hvad der sker i landskabet lige nu. Du er velkommen til at kontakte:
Ole Olsen og Lene Hallundbæk
Hestemøllegård, Kvarmløsevej 117, 4340 Tølløse
Telefon 59 18 57 96. Mobil 25 48 57 96
oo.hestemoellegaard@gmail.com
www.hestemoellegaard.dk

Projekt „Spor i Landskabet“
åbner markerede spor i hele landet.
Projektet har følgende samarbejdspartnere:
Danmarks Naturfredningsforening · Danmarks Jægerforbund
Dansk Skovforening · Friluftsrådet · Naturstyrelsen · Kommuner-
nes Landsfor. · Landbrug & Fødevarer · Landdistrikternes Fæl-
lesråd
Støttet af Nordea-fonden, Miljøministeriet, Udlodningsmidler
og Danmarks Naturfredningsforening
Tekst: Ole Olsen
Tegninger: Michael Petersen og Peter Wiberg-Larsen
Yderligere oplysninger om „Spor i Landskabet“ fås hos:
Landbrug & Fødevarer, Axeltorv 3, 1609 København V
Telefon 33 39 40 00 · E-mail spor@lf.dk
WWW.SPOR.DK

Sporet ved
Hestemøllegård

VELKOMMEN TIL SPORET VED HESTEMØLLEGÅRD

Sporet er ca. 600 m langt og markeret med gule pile. Der er parkering bag Hestemøllegård. God tur!

1 HESTEMØLLE

Møllen var oprindelig Europas største vandmølle med en diameter på 9,20 meter og en energi på 18 hestekraft. Ud over mølleri var der også bageri på ejendommen. Der knytter sig megen historie til møllen, der vides at have fungeret fra før år 1399. Møllen blev nedrevet i år 1938, men resterne af fundamentet til møllen kan stadig ses. Også resterne af fliserne fra bagerigulvet kan anes henne ved stuehusgavlen.

2 EKSPERIMENT VANDHJULET

I 'Kildeskoven' er der opsat et lille 'eksperiment vandhjul' på det sted, hvor den oprindelige akvædukt startede. Herfra løb vandet i en træslidske opstillet på pæle ned til det enorme overfaldsvandhjul ved gården for derved at kunne opnå en faldhøjde på 9,20 meter.

3 RØDE KILDE BESTÅR AF MANGE KILDER

Her møder vi den første dybe kilde, som med sit rene vand har forsynet gården og stadig forsyner nabohuset med drikkevand. Herudover forsyner den springvandet på gårdspladsen med rigeligt naturligt vandtryk. Der er i alt 27 større og mindre kilder i 'Kildeskoven', som tilsammen leverer 2,5 - 3 kubikmeter vand pr. minut året rundt med en konstant temperatur på 8 °C. Samlet set kaldes de 'Røde Kilde', der er Sjællands største og Danmarks tredje største kildefelt.

4 VANDLØBET OG KILDERNE

Vandet er biologisk set meget rent – det reneeste kildevand i det gamle Vestsjællands Amt. Men der er meget okker i vandet, heraf navnet 'Røde Kilde'. Af denne grund findes der kun de få arter af smådyr i vandet, som kan tåle okkeren. En af disse er den relativ hårdføre slørvinge *Nemurella picteti*, som trives godt i det sommerkolde og i øvrigt rene vand.

5 KILDESKOVEN

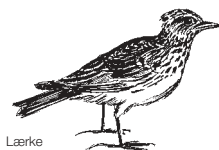
Skoven er i praksis næsten en urskov, da den har fået lov at passe sig selv i århundreder. Omkring år 1995 var der mange elmetræer i skoven dog kraftigt hærget af elmesyge, så skoven næsten døde helt ud. Nu er der imidlertid igen af sig selv kommet masser af frodige elmetræer.

6 DE STEJLE SKRÆNTER

Bemærk de stejle opadstigende skrænter i 'Kildeskoven'. Årsagen til kildernes beliggenhed netop her er naturligvis, at dybtliggende grundvand fra det høje bagland presser sig ud ved foden af dalen.

7 DEN STØRSTE KILDE

Denne kilde leverer næsten en tredjedel af al vandet fra 'Røde Kilde'. Når man står og kigger ned i kilden, kan man se, at der kommer bobler med svovlbrinte op af den. I helt stille vejr kan man også lugte gassen.

500 m

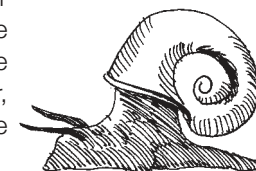
Se efter
den gule folderkasse
– her starter sporet

Ruten er på sporet afmærket
med gule trekanten på pæle

8 ELVERDAMSDALEN

Nyd den vidunderlige udsigt ud over Elverdamsdalen samt de smukke stejle dalsider. Når markerne i dalen er bare, kan man se, at jorden er rød pga. det store jernindhold i den kalkholdige jord. På jorden i dalen kan man også finde kildekalk eller frådsten, idet der i Elverdamsdalen findes Danmarks største forekomst af kildekalk. Bemærk også kløften og Danmarks mest markante 'skred' mod nord, hvor et større højtliggende areal på mere end 20 ha, formentlig omkring Kristi fødsel, er skredet ud i den bløde og sumpede Elverdamsdal. Se de tætliggende niveaukurver på kortet nedenfor, der symboliserer den dybe, stejle kløft bag skredet.

Vinbjergsnegl
– trives godt på den kalkholdige jord

